

INSTITUT INTERUNIVERSITARI DE FILOLOGIA VALENCIANA

VNIVERSITAT
DE VALÈNCIA

Universitat d'Alacant
Universidad de Alicante

**Màster en Assessorament Lingüístic i Cultura Literària: aplicacions al
context valencià**

Guia docent de l'assignatura: Traducció Audiovisual: Doblatge

Professor: Frederic Chaume Varela

1. Dades inicials d'identificació

Nom de l'assignatura:	Traducció Audiovisual: Doblatge
Caràcter:	Assignatura obligatòria d'especialitat
Màster:	Màster en Assessorament Lingüístic i Cultura Literària
Bloc troncal (primer any) o mòdul d'especialització (segon any):	Assessorament lingüístic i cultura literària en empreses editorials i de traducció especialitzada Assessorament lingüístic i cultura literària en l'administració pública i els mitjans de comunicació
Institució:	Institut Interuniversitari de Filologia Valenciana
Professor responsable i institució:	Frederic Chaume Varela. Departament de Traducció i Comunicació. Universitat Jaume I. 12076 Castelló de la Plana. Correu electrònic: uji00096@uji.infomail.es

2. Introducció a l'assignatura

Nom de l'assignatura: Traducció Audiovisual: Doblatge
Caràcter: Assignatura obligatòria d'especialitat
Bloc: Assessorament lingüístic i cultura literària en empreses editorials i de traducció especialitzada
Professor responsable: Frederic Chaume Varela.

El segle XXI s'inaugura amb la consolidació d'un nou model de comunicació caracteritzat per l'ús generalitzat de textos audiovisuals com a vehicles de transmissió d'informació i cultura. La traducció d'aquests textos esdevé, doncs, una tasca essencial que pel seu caràcter requereix una formació específica. La creació de les televisions autonòmiques, les televisions per cable, les plataformes audiovisuals i les televisions privades a l'Estat espanyol, així com l'increment de la indústria del vídeo i el DVD i de la producció cinematogràfica en tot el món, ha fet augmentar el número de professionals dedicats a la traducció audiovisual. Malauradament, la demanda social encara no ha trobat en totes les universitats l'espai natural de preparació de professionals per aquest sector. L'Institut Interuniversitari de Filologia Valenciana ha volgut ser sensible a aquesta demanda i ofereix una assignatura sobre traducció audiovisual durant el segon curs del Màster en Assessorament Lingüístic i Cultura Literària.

L'objectiu d'aquesta assignatura és que l'estudiant aprenga les diferents modalitats de traducció audiovisual més freqüents al mercat europeu: el doblatge, la subtitulació i el voice-over. Existeix una demanda professional que creix any rere any en aquest camp. Els estudiants hauran de conèixer també el funcionament dels principis que regeixen la traducció audiovisual, les prioritats i restriccions més importants que cal establir a l'hora d'enfrontar-se a un text d'aquestes característiques.

Aquesta assignatura connecta amb les altres assignatures de traducció especialitzada que s'ofereixen a l'itinerari d' Assessorament lingüístic i cultura literària en empreses editorials i de traducció especialitzada: traducció literària, traducció especialitzada per a usos instrumentals

d'empresa i traducció especialitzada per a usos científicotècnics acadèmics. Així mateix, l'assignatura s'ofereix a l'itinerari d' Assessorament lingüístic i cultura literària en l'administració pública i els mitjans de comunicació, per tal de capacitar l'estudiant per enfrontar-se a la traducció de textos audiovisuals dins de l'entorn d'un mitjà de comunicació (traducció i interpretació de butlletins informatius, notícies d'última hora, retransmissions en directe, etc.).

L'assignatura, així mateix, aprofitarà els continguts de diverses assignatures de primer any, com ara, Tecnologies de la Informació i la Comunicació i Lingüística Contrastiva, que serviran d'introducció als mitjans de comunicació i a les diferències lingüístiques de tipus estructural, respectivament; i presentarà connexions de tipus transversal amb assignatures dels altres dos mòduls: Cultura de la Imatge i Cultura del Llibre per a Adolescents, amb la qual establirà relacions de tipus intertextual, Taller de Premsa i Comunicació Audiovisual, amb la qual compartirà l'ús del registre oral de la llengua per als mitjans de comunicació; i Tècniques d'elocució en l'àmbit audiovisual, amb la qual compartirà l'objectiu de definir el nivell de llengua fonètic i prosòdic dels textos audiovisuals, tant de producció pròpia com aliena.

En resum, l'assignatura farà capaç l'estudiant d'enfrontar-se a una traducció audiovisual de qualsevol gènere (films, sèries de TV, dibuixos animats, documentals, publicitat), i de produir la versió doblada i ajustada, subtitulada i sincronitzada, o de voice-over d'aquests textos, sempre seguint les directrius professionals que marquen les empreses del sector.

3. Volum de treball: Traducció audiovisual: 7 hores teòriques i 13 pràctiques, fixat per la CAM

Assignatura: 2 crèdits	
Assistència a classes teòriques	7
Assistència a classes pràctiques	13
Preparació classes teòriques	4
Preparació classes pràctiques	8
Preparació treballs classes teòriques	2
Preparació treballs classes pràctiques	8
Realització d'exàmens	0
Preparació d'exàmens	0
Assistència a tutories	3
Assistència a seminaris i activitats	5
TOTAL VOLUM DE TREBALL	50

4. Objectius generals

Assignatura: Traducció audiovisual

Els objectius d'aquesta assignatura són:

- Conèixer les modalitats de traducció audiovisual que es practiquen al món, especialment a l'àmbit europeu i amb especial incidència a la Comunitat Valenciana

- Conèixer els aspectes professionals de la traducció audiovisual (oferta i demanda, mercat, volum de producció pròpia i aliena, procés industrial, tarifes, aspectes laborals, legals, col·legis i associacions, entorn de treball, etc.)
- Aprendre les convencions de presentació de la traducció audiovisual
- Aprendre a escriure diàlegs traduïts (oralitat, versemblança, normes professionals, etc.)
- Aprendre a ajustar el text traduït per al doblatge (sincronia fonètica, cinèsica i isocronia) i a pautar i segmentar el text origen per a la subtitulació

5. Continguts

Assignatura: Traducció audiovisual

Els continguts d'aquesta assignatura són:

1. Qüestions de caràcter professional, aspectes fiscals, associacions, mercat de treball, ritme de treball, mitjans que ha d'utilitzar el traductor, tarifes, facturació, elaboració de pressupostos. El procés real del doblatge. El procés real de la subtitulació.
2. Aspectes tècnics. Instal·lacions i material informàtic i electrònic. El procés d'enregistrament, les bandes de so, els takes, els subtítols, etc.
3. Convencions professionals de la traducció per al doblatge
4. La sincronia fonètica, cinètica i la isocronia.
5. La caracterització dels personatges. El criteri de versemblança. El llenguatge dels textos audiovisuals. Els llibres d'estil.
6. La traducció dels gèneres audiovisuals per al doblatge.
7. Convencions professionals de la traducció per a la subtitulació.
8. La traducció dels gèneres audiovisuals per a la subtitulació.

6. Destreses

Assignatura: Traducció audiovisual

Es pretén que l'estudiant adquireisca les següents destreses en acabar l'assignatura:

- Enfrontar-se al mercat de treball de la traducció audiovisual
- Negociar un encàrrec de traducció
- Traduir qualsevol gènere audiovisual
- Ajustar diàlegs
- Sincronitzar subtítols
- Familiaritzar-se amb el programari informàtic de la traducció audiovisual
- Saber documentar-se per traduir textos audiovisuals.

7. Actituds i habilitats socials

Assignatura: Traducció audiovisual

- Fer front a un encàrrec real de traducció i amb el compliment dels terminis i condicions
- Saber treballar de forma autònoma
- Saber treballar en contextos internacionals (estudis de doblatge i subtitulació internacionals)
- Exercir el control de qualitat necessari abans d'entregar el producte
- Conèixer l'entorn professional de la traducció audiovisual i relacionar-se amb els altres integrants del procés (estudis, cadenes de TV, director de doblatge, actors, tècnics de so, clients potencials)

8. Temari

Assignatura: Traducció audiovisual		
	Tema	Hores presencials
1.	Iniciació a la professió (doblatge i voice-over). 1.1. Qüestions de caràcter professional, aspectes fiscals, associacions, mercat de treball, ritme de treball, mitjans que ha d'utilitzar el traductor, tarifes, facturació, elaboració de pressupostos. El procés real del doblatge. 1.2. Aspectes tècnics. Instal·lacions i material informàtic i electrònic. El procés d'enregistrament, les bandes de so, els takes o preses, etc.	2
2.	Introducció al doblatge. La sincronia fonètica, cinètica i la isocronia. La caracterització dels personatges. El criteri de versemblança. El llenguatge dels textos audiovisuals. Els llibres d'estil.	2
3	La traducció de documentals. Les veus superposades. L'ús d'OFF i ON. El camp del discurs. Els talls de take del narrador. La graella de personatges. La divulgació del coneixement.	2
4.	La traducció de dibuixos animats. L'ús dels altres símbols del doblatge. Els talls de take. L'oralitat. La creativitat. La intertextualitat. Les cançons. Introducció a l'ajust.	2
5.	La traducció de serials de televisió. La continuïtat dels personatges. La pràctica de l'ajust. La construcció de diàlegs.	2
6.	La traducció de pel·lícules. La traducció de títols. La traducció de films multilingües. Fidelitat i adaptació.	2
7.	Iniciació a la professió (subtitulació) 7.1. Qüestions de caràcter professional, aspectes fiscals, associacions, mercat de treball, ritme de treball, mitjans que ha d'utilitzar el traductor, tarifes, facturació, elaboració de pressupostos. El procés real de la subtitulació. 7.2. Aspectes tècnics. Instal·lacions i material informàtic i electrònic. Software de subtitulació. El procés d'enregistrament, inserció i sincronització de subtítols, etc.	2
8.	Tipus de subtítols. Criteris ortotipogràfics. La síntesi de la informació.	2
9.	La traducció per a la subtitulació: models de guions, models de textos meta, la forma del subtítol, el payout o localització, la sincronització amb i sense software específic. Plantilles i fonts documentals El cas de la subtitulació per a la TV.	4

9. Bibliografia i altres recursos

- Agost, R. (1999) *Traducción y doblaje: voces, palabras e imágenes*. Barcelona: Ariel.
- Agost, R., F. Chaume y A. Hurtado (1999) "La enseñanza de la traducción audiovisual", en Hurtado, A. (coord.) *Enseñar a traducir*. Madrid: Edelsa.
- Agost, R. y F. Chaume (2001) *La traducción en los medios audiovisuales*. Castelló de la Plana: Publicacions de la Universitat Jaume I
- Agost, R., i I. García (1997) "El registre col·loquial i el doblatge", *Actes del Segon Congrés Internacional sobre Traducció*. Barcelona: UAB
- Castro Roig, X. (2001) "El traductor de películas", en Duro, M. (ed.) *La traducción para el doblaje y la subtitulación*. Madrid: Cátedra.
- Chaume Varela, F. (2003) *Doblaje i subtitulació per a la TV*. Vic: Eumo

- Chaume Varela, F. (2004a) *Cine y traducción*. Madrid: Cátedra.
- Chaume Varela, F. (2004b) "Synchronization in dubbing: a translational approach", en Orero, P. (ed.) *Topics in audiovisual translation*. Amsterdam: Benjamins.
- Chaume Varela, F. (2004c) "Film Studies and Translation Studies: Two disciplines at stake in Audiovisual Translation", *Meta*, 49:1.
- Díaz Cintas, J. (2001) *La traducción audiovisual: El subtítulado*. Salamanca: Ediciones Almar.
- Díaz Cintas, J. (2003) *Teoría y práctica de la subtitulación*. Inglés-Español. Barcelona: Ariel Cine.
- Duro, M. (2001) *La traducción para el doblaje y la subtitulación*. Madrid: Cátedra
- Gilabert, A., I. Ledesma i A. Trifol (2001) "La sincronización y la adaptación de guiones cinematográficos", en Duro, M. (ed.) *La traducción para el doblaje y la subtitulación*. Madrid: Cátedra.
- Izard, N. (1992) *La traducción cinematográfica*. Barcelona: Centre d'Investigació de la Comunicació.
- Mayoral, R. et al. (1988) "Concept of Constrained Translation. Non-Linguistic Perspectives of Translation" en *Meta* XXX,III pp. (356-367)
- Mayoral, R. (1993) "La traducción cinematográfica: el subtítulado", *Sendebarr*, 4.
- Pereira, A. y L. Lorenzo (2000) *Traducción subordinada I: el doblaje*. Vigo: Publicacions da Universidade de Vigo.
- Pereira, A. y L. Lorenzo (2001) *Traducción subordinada II: el subtítulado*. Vigo: Publicacions da Universidade de Vigo.
- Televisió de Catalunya (1997) *Criteris lingüístics sobre Traducció i Doblatge*. Barcelona: Edicions 62.
- Whitman, C. (1992) *Through the Dubbing Glass*. Frankfurt: Peter Lang.

10. Coneixements previs

Assignatura:

- Conèixer la composició d'un text audiovisual
- Tenir rudiments de traducció general

11. Metodologia

Assignatura:

Els materials que s'utilitzaran a classe són textos audiovisuals reals amb els seus corresponents guions, sempre amb finalitats acadèmiques. Les classes teòriques es dedicaran a explicar els continguts bàsic de l'assignatura. Les classes pràctiques es dedicaran a produir traduccions per al doblatge i per a la subtitulació, seguint les convencions professionals d'aquesta modalitat de traducció. La preparació de les classes teòriques consistirà a llegir articles sobre la TAV i a preparar materials per a classe. La preparació de les classes pràctiques consistirà a traduir a casa els guions dels vídeo-clips que el professor distribuirà a classe. El treball final es realitzarà seguint els mateixos criteris que els emprats a les classes pràctiques. Com a activitat complementària, es realitzaran pràctiques de doblatge i subtitulació als laboratoris de la Facultat. Es dedicaran també 4 hores de l'assignatura per a visitar un estudi de doblatge i subtitulació on s'observarà el procés real de la traducció audiovisual. Es comptarà també amb almenys un professional i un investigador d'aquest àmbit que participaran en una taula rodona sobre traducció audiovisual.

A l'aula es comptarà amb una televisió i un aparell de vídeo i/o DVD. Els estudiants traduiran en casa i en classe sota les indicacions del professor i realitzaran una pràctica de doblatge de veus, per a comprovar quines són les restriccions amb què es trobarà el seu

producte final. Es dedicarà també part de la docència a aprendre a utilitzar el programari informàtic de la subtitulació.

S'incidirà especialment en la traducció per gèneres, des dels més senzills (documentals) fins els més complicats (pel·lícules) on s'exigeix un nivell major de perfecció. Cada tipus de text es treballarà de forma diferent, tot incidint en aquells aspectes que el caracteritzen.

12. Avaluació de l'aprenentatge

Assignatura:

Per tal de ser avaluat positivament cal:

- 1) L'assistència al 80% de les sessions, així com la participació en aquestes. En el cas de la docència virtual, cal que l'estudiant haja assistit de forma virtual al 80% de les sessions, o que s'haja comunicat assíduament amb el professor, realitzant-hi aportacions, comentaris, etc., sobre els materials teòrics i els treballs pràctics.
- 2) En el cas de triar aquest mòdul per a l'avaluació final, l'alumne presentarà una **traducció per al doblatge d'un fragment d'un guió** d'una durada aproximada de 4 minuts de filmació o d'una **traducció per a la subtitulació d'un fragment d'un guió** d'una durada aproximada de 4 minuts de filmació, amb els materials de suport necessaris (guions originals, diccionaris, accés a Internet, documentació professional).